

ORKUSTOFNUN
Jarðhitadeild

Jarðhitadeild
GREINASAFN

19/1977

ATHUGANIR Á JARÐHITA
Í SKAFTÁRTUNGU

Valgarður Stefánsson

ORKUSTOFNUN
Jarðhitadeild

ATHUGANIR Á JARÐHITA
Í SKAFTÁRTUNGU

Valgarður Stefánsson

1. Inngangur

Dagana 23-25 júlí 1974 voru gerðar nokkrar athuganir á jarðhita í Skaftártungu. Tvær viðnámsmælingar voru gerðar, segulmælt við laugina í Laugagili og tekin vatnssýni úr laugum við Hvamm og Snæbýli. Athuganir þessar voru gerðar eftir beiðni frá oddvita Skaftártunguhrepps. Skýrsla þessi fjallar um niðurstöður þessarar athuganna.

2. Aðstæður.

Nokkru norðan við bæinn í Hvammi kemur fram 19°C heitt vatn í gili er nefnist Laugagil. Við laugina hefur verið byggð sundlaug. Notkun sundlaugarinnar hefur víst verið takmörkuð sakir þess að vatn úr lauginn er í kaldasta lagi, og rennsli lítið. Volga vatnið kemur fram í gráu túffi sem er holufyllt. Holufylling talin vera chabasit. Þetta grúa lag kemur fram í stáli í gílinu, og gæti það bent til að rennsli væri lárétt nálægt upptökum.

Ofan á þessu grúa túffi er móberg, sem efst gæti jafnvel verið móbergsbreksía. Þykkt þessa lags er 20-30 m.

Ofan á móberginu er síðan grágrýtismyndun. Sums staðar er grágrýtið blöðrótt og holufylling chabasit. Annars staðar er þessi myndun þétt.

Fyrir ofan bæinn í Hvammi er smáholt, þar sem vottar fyrir stuðlamyndun í grágrýtinu. Þessir stuðlar eru nokkuð þykkir og svolítið bognir. Að öllum líkindum er þó ekki um innskot að ræða.

Volgra 22°C kemur fram í móbergsbreksíu við bakka Tungufljóts NA af bænum Snæbýli. Volgran er við bugðu í Fljótinu og ca 5 m ofan við vatnsborða árinna.

Undir breksíunni sem volgran kemur fram í er basaltklöpp, og gæti verið að vatnið rynni á lagamótum. Rennsli úr lauginni gæti verið einir 4 l/s.

3. Viðnámsmælingar.

Tvær viðnámsmælingar voru gerðar, og er staðsetning þeirra sýnd á Mynd 1 (Fur 12352). Mæliniðurstöður^{og} túlkun þeirra er sýnd á Mynd 2 og 3 (F15828 og F15829). Viðnámssskipting er nokkuð lík í báðum mælingunum. Undir yfirborðslögum er 300 Ωm lag, sem er 16 m þykkt í SKA-1 en 40 m þykkt í SKA-2. Síðan tekur við 500 Ωm lag nálægt 100 m þykkt. Í mælingu SKA-1 kemur síðan 400 m þykkt lag með 220 Ωm eðlisviðnámi. Þetta lag kemur ekki fram í SKA-2 heldur tekur botnviðnámið 80 Ωm strax við á um 200 m dýpi. Botnviðnámið 90 Ωm byrjar á um 500 m dýpi í SKA-1.

Af þessum tveim viðnámsmælingum verður ekki séð beint samband milli eðlisviðnáms og jarðhita.

4. Segulmælingar.

Mældar voru fjórar segullínur í námunda við laugina í Laugagili. Staðsetning mælilína er sýnd á Mynd 4 (Fnr. 12353) en mæliniðurstöður eru sýndar á Mynd 5 (Fnr. 12354). Mælilínur P-II og P-III eru mældar með prótónusequlmæli. Mæliniðurstöður gefa þar heildarsvið en ekki stefnu sviðsins. Mælilínur P-I og P-IV eru mældar með fluxgatemæli, sem mælir breytingar í lóðrétta þætti jarðsviðsins.

Í segullínum P-1, P-2 og P-3 kom fram jákvætt segulfrávik, sem reyndist liggja á beinni línu. Er þetta túlkað sem gangur með réttri segulstefnu. Lega gangsins er dregin á Mynd 4. Gangar með svipaðri stefnu kom fram í gili sunnan við bæinn Búland. Göngunin hallar svolítið til austurs.

5. Efni í vatni.

Vatnssýni voru tekin úr laugum í Laugagili og við Snæbýli og þau efnagreind. Árið 1961 var einnig gerð efnagreining á vatni frá báður þessum stöðum. Í töflu I eru sýndar allar efnagreiningar, sem þekktar eru

Tafla I

Efni í heitu vatni í Skaftártungu styrkur í ppm.

	Laugagil			Snæbýli	
	61I	61II	74	61	74
Ár	61I	61II	74	61	74
Hiti °C	20	20	19	22	22
pH	9.60	9.74	9.55	10.66	9.77
ρ Ω m	43.2	43.2	45.5	32.15	47.6
Si O ₂	67.2	64.4	63	54.2	75
Na+			44.2		44.7
K+			0.42		0.49
Ca++			3.0		2.49
Mg++			0.04		0.003
CO ₂			42.4		24.4
SO ₄	12.3	10.7	8.7	9.4	9.2
S--			1.79		2.10
Cl	8.1	7.7	8.4	7.2	8.9
F ⁻	1.0	0.6	1.35	0.75	1.41
Uppl. efni	200.6	194.1	181.0	197.2	193.8
Kísilhiti °C	68	61	96	40	96
Alkælihiti °C			77		82

Efnasamsetning heits vatns austan við eystra gosbeltið hefur lítið verið rannsökuð, en annars staðar á landinu virðist munur á kísilhita og hitastigi í uppsprettu vera mælikvarði á kælingu heita vatnsins.

Þar sem kísil- og alkalíhiti vatnsins í Laugagili og við Snæbýli er frekar hár 60-100°C má búast við að hægt sé að ná í heitara vatn þar með borun.

6. Niðurstöður.

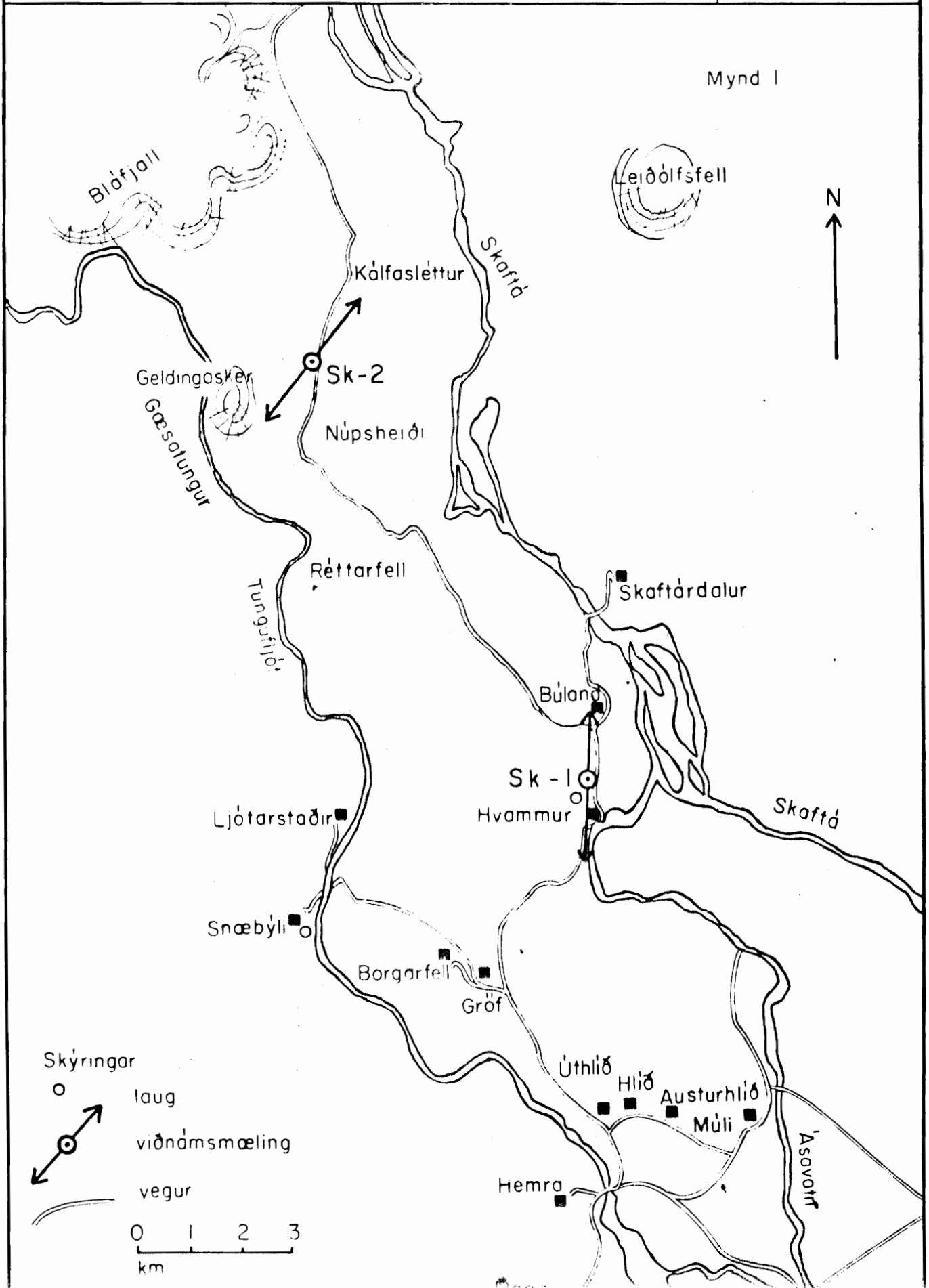
Fyrstu athuganir á jarðhita í Laugagili og við Snæbýli benda til, að jarðhiti í Laugagili sé tengdur berggangi. Áhrif jarðhita á eðali-viðnám bergs kom ekki fram í þessarri athugun.

Efnasamsetning vatnsins bendir til að möguleiki sé á að fá herra hitastig á vatni með borun.

Ef ráðist verður í borun eftir heitu vatni er lagt til, að borholu verið valinn staður í Laugagili nálægt upptökum laugarinnar. Nákvæma staðsetningu mætti gera með því að kortleggja ganga og halla þeirra í næsta nágrenni Laugagils og stíla borholu upp á að skera ganginn þar á vissu dýpi.

Hvammur Skaftártungu
Staðsetning viðnámsmælinga

ORKUSTOFNUN
Jarðhitadeild

77-06-24 V.S./Sy.J.

T-17 T-2032

JARÐVIÐNÁMSMÆLING

Skaffaf.s Vidnám

F.15828

Sýsla Skaffafellss. Hre.

Staður Við Hvamm Skaffártungu

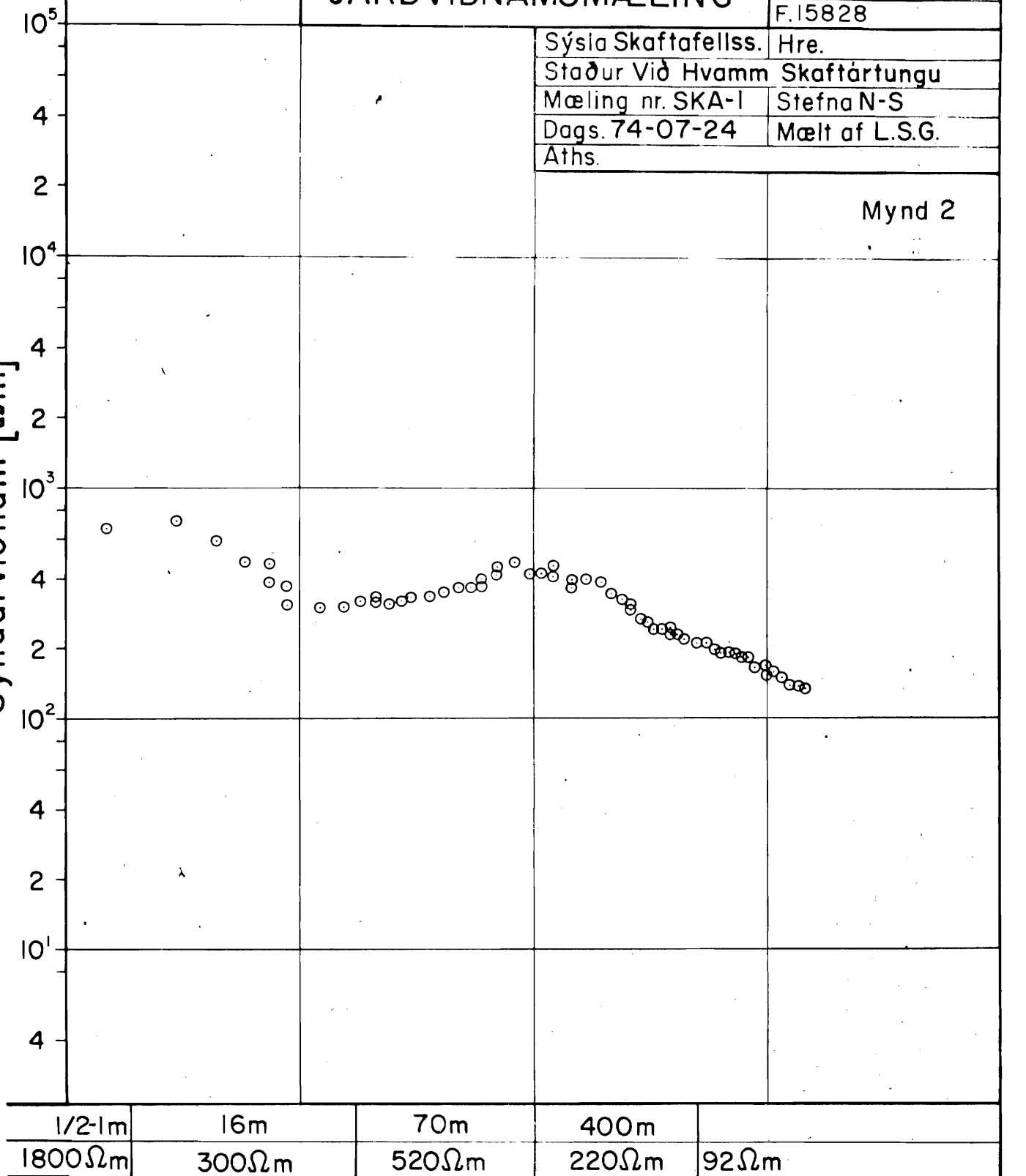
Mæling nr. SKA-1 Stefna N-S

Dags. 74-07-24 Mælt af L.S.G.

Aths.

Mynd 2

Sýndarviðnám [Ωm]

Lengd [m]

ORKUSTOFNUN
Jarðhitadeild

77-06-27 V.S./Sy.J.

T-18 T-2033

JARÐVIÐNÁMSMÆLING

Skaffáfs. Viðnám

F.15829

Sýsla Skaftafellss. Hre.

Staður Kálfasléttur í Skaftártungu

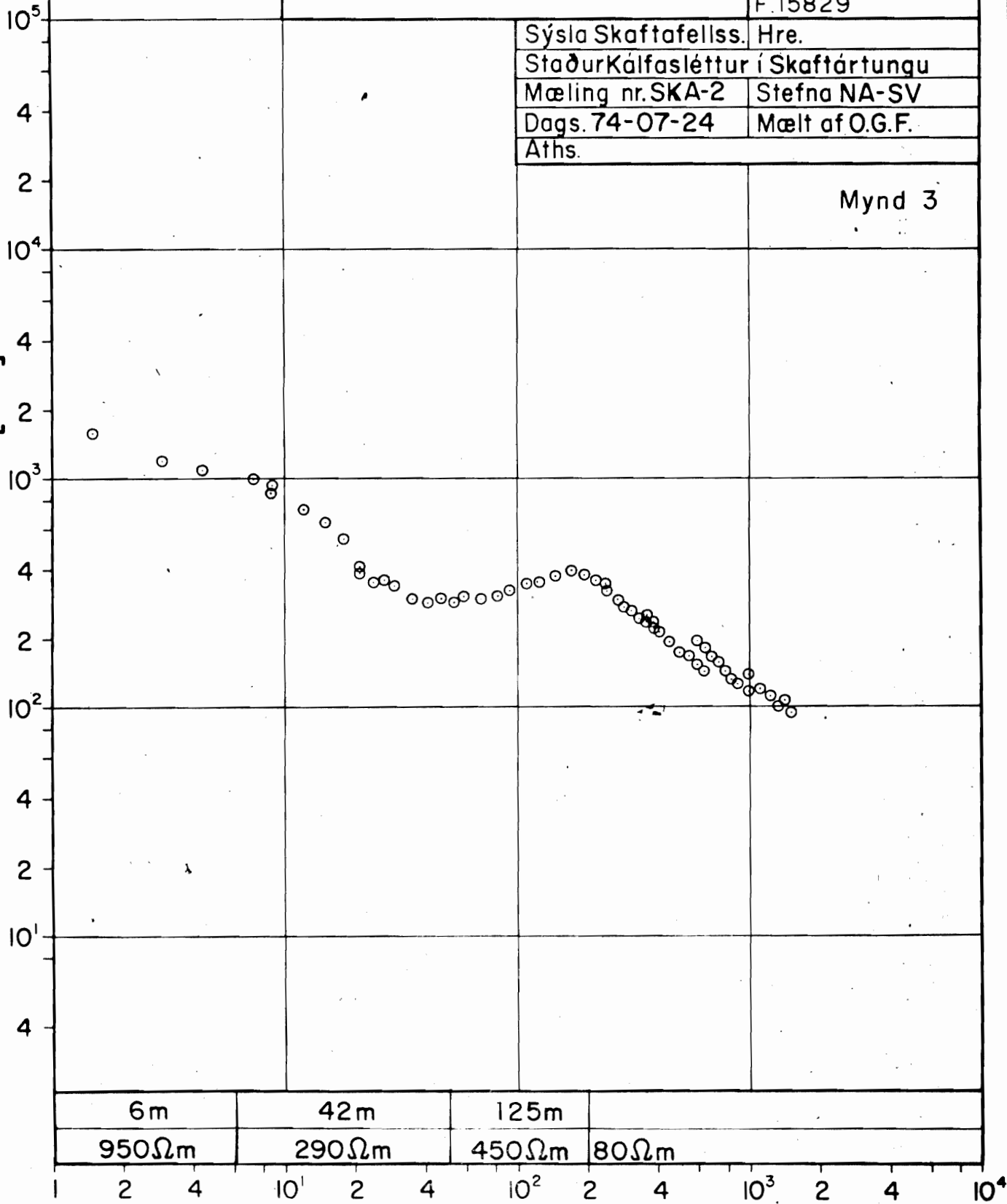
Mæling nr. SKA-2 Stefna NA-SV

Dags. 74-07-24 Mælt af O.G.F.

Aths.

Mynd 3

Sýndarviðnám [Ωm]

6m

42m

125m

950 Ωm

290 Ωm

450 Ωm

80 Ωm

Lengd [m]

HVAMMUR SKAFTÁRTUNGU

Staðsetning segulmælinga og viðnámsmælinga

Mynd 4

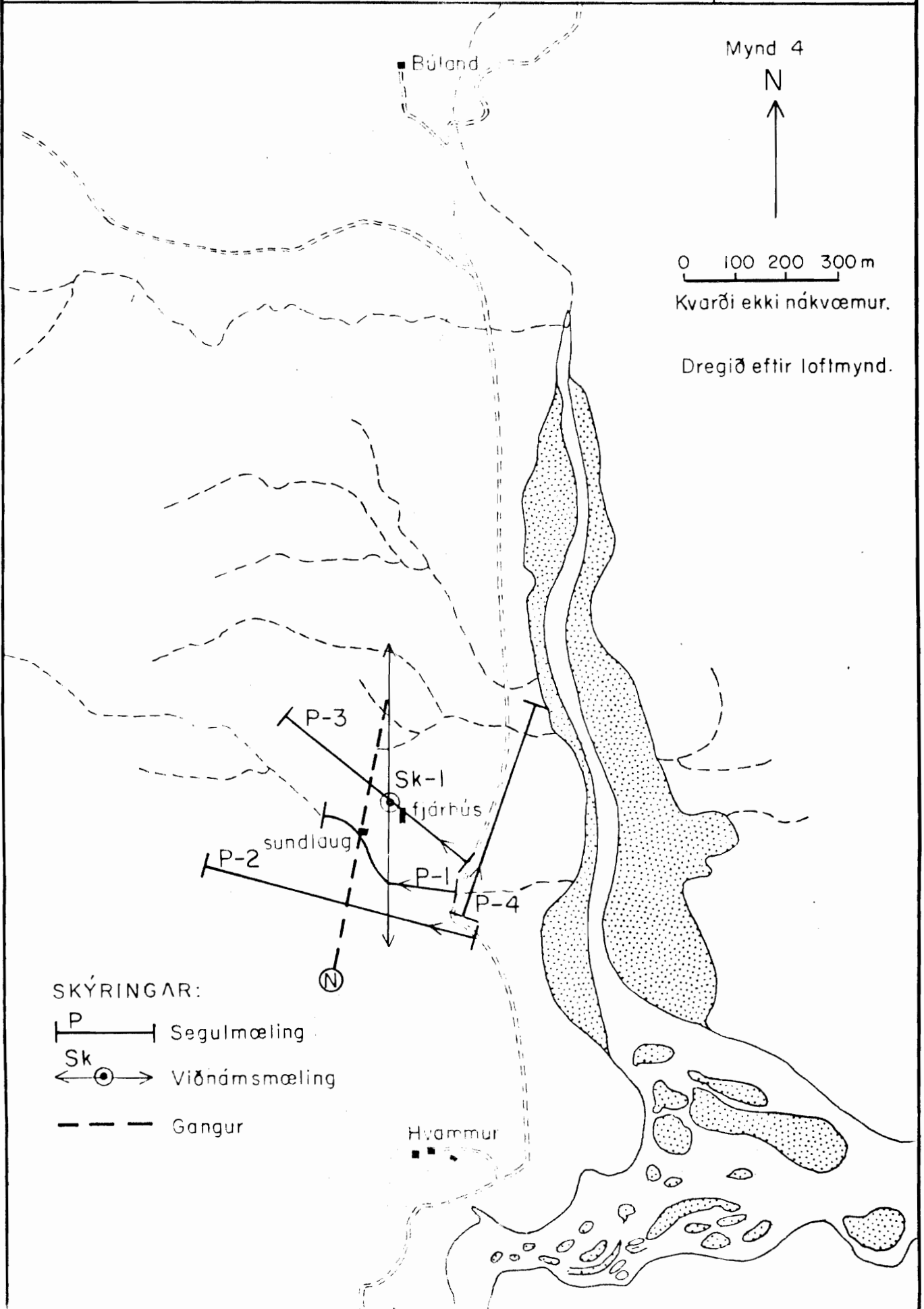
N

0 100 200 300 m

Kvarði ekki nákvæmur.

Dregið eftir loftmynd.

SKÝRINGAR:

- Segulmæling
- Viðnámsmæling
- Gangur

